

*Vid tentamen måste varje student legitimera sig (fotolegitimation).
Om så inte sker kommer skrivningen inte att rättas.*

MED FACIT

Syftet med facit är inte att ge fullständiga svar på alla frågor utan att ge ledtrådar och hänvisningar till kurslitteraturen. Vid tentamen gäller det att kunna motivera alla svar och visa alla beräkningar.

Alla sidhänvisningar gäller till kursboken Fregert, Klas & Jonung, Lars, [2014], *Makroekonomi, Teori, politik och institutioner*, fjärde upplagan, Studentlitteratur. Hänvisningar till Föreläsningar etc gäller de föreläsningsanteckningar, som lades ut på Studentportalen under kursens gång höstterminen 2015.

TENTAMEN A/INTERNATIONELL MAKROEKONOMI, 7,5 POÄNG, 14 JANUARI 2015

Skrivtid: 3 timmar

Hjälpmedel: Miniräknare. Programmerbar miniräknare ska vara tömd.

ANVISNINGAR

Sätt ut skrivningsnummer, ej namn eller födelsenummer, på samtliga inlämnade ark.

Skrivningen innehåller 5 frågor. Kontrollera att samtliga frågor finns med.

Frågorna besvaras i anslutning till respektive fråga. Om utrymmet ej räcker till används baksidan av samma ark. Ytterligare extra ark finns i slutet av skrivningen. Om frågorna besvaras på dessa ark, kom ihåg att göra hänvisning till detta under respektive fråga. Kontrollera att alla inlämnade ark är hophäftade.

Observera att svar ska motiveras och att grafiska framställningar alltid ska åtföljas av förklarande text.

Endast direkt läsliga svar beaktas.

Skrivningen ger maximalt 36 poäng. För betyget Godkänd på skrivningen krävs minst 18 poäng. För betyget Väl godkänd på skrivningen krävs minst 27 poäng.

Misstänker du fel i någon tentamensfråga, v.v. kontakta skrivningsvakterna för vidare kontakt med ansvarig lärare, "från skrivstart och 60 minuter framåt".

LYCKA TILL!

Fråga 1

I landet Braavos bestäms BNP på kort sikt helt av jämvikten i det keynesianska 45-gradersdiagrammet (d.v.s. ”det keynesianska korset”). I Braavos är den autonoma konsumtionen (C_0) 30, investeringarna 110, offentliga konsumtionen 120, exporten 110 och den autonoma importen 50. Allmänheten konsumerar 80 procent av sin disponibla inkomst. Staten infordrar 25 procent av alla inkomster i skatt. Den marginella importbenägenheten är 0,10. Samtliga frågor avser vad som händer på kort sikt.

- a. (3 p) Vad är jämvikts-BNP i Braavos? Visa alla beräkningar.
- b. (2 p) Med hur mycket förändras BNP om den offentliga konsumtionen ökar med 20 samtidigt som exporten minskar med 10? Visa alla beräkningar.
- c. (3 p) I det keynesianska 45-gradersdiagrammet görs flera antaganden. Redovisa de antaganden som gäller för:
 - i) den aggregerade prisnivån;
 - ii) hur privata investeringar påverkas av nivån på BNP, allt annat lika;
 - iii) hur importen påverkas av nivån på BNP, allt annat lika.

Facit

1.a $Y=640$

1.b $\Delta Y = \frac{1}{1-g} \cdot \Delta AD_{aut} = \frac{1}{1-0.5} \cdot (20-10) = 20$; se F&J s. 278–283.

- 1.c**
- i) Priserna är fasta/givna; se F&J s. 260–262 och föreläsningssanteckningar;
 - ii) Investeringarna är oberoende av nivån på BNP; se F&J Figur 14.3 & s. 265–266;
 - iii) Högre BNP innebär högre import. Sambandet bestäms av den marginella importbenägenheten; se F&J Figur 14.6 & s. 268.

Fråga 2

Landet Svedala har rörlig växelkurs samt är en liten öppen ekonomi där fri kapitalrörlighet och öppen internationell ränteparitet gäller. På kort sikt bestäms jämvikten i ekonomin helt av IS-LM-FE-modellen.

- a. (3 p) Visa och förklara hur expansiv penningpolitik påverkar BNP på kort sikt i Svedala. OBS! Ditt svar ska innehålla illustrationer i IS-LM-FE diagrammet och tydliga förklaringar av vad som händer och varför på samtliga relevanta marknader.
- b. (3p) Visa och förklara hur en minskning av de privata investeringarna påverkar BNP på kort sikt i Svedala. OBS! Ditt svar ska innehålla illustrationer i IS-LM-FE diagrammet och tydliga förklaringar av vad som händer och varför på samtliga relevanta marknader.
- c. (2p) Diskutera hur ditt svar i b-uppgiften skulle förändras om Svedala istället var en stor öppen ekonomi med rörlig växelkurs (som t.ex. USA). OBS! Inga grafer behövs i svaret utan en intuitiv redogörelse av effekterna räcker.

Facit

2.a Expansiv penningpolitik innebär en ökning av penningmängden. LM-kurvan skiftar därmed nedåt. BNP ökar och räntan minskar. En lägre ränta än världsmarknadsräntan minskar efterfrågan på Svedalas värdepapper, vilket i sin tur minskar efterfrågan på Svedalas valuta på valutamarknaden samt ökar utbudet av Svedalas valuta. Detta leder till att Svedalas växelkurs deprecieras. Detta ökar i sin tur nettoexporten, varvid IS-kurvan skiftar åt höger tills den skär den nya LM-kurvan och FE-kurvan. BNP ökar därmed ytterligare och räntan är åter lika med världsmarknadsräntan. Se vidare föreläsningssanteckningarna som hör till kapitel 16 samt F&J Figur 16.18 & s. 313-314. För full poäng ska alla figurer, kurvor och steg vara tydligt och korrekt förklarade.

2.b En minskning av de privata investeringarna skiftar initialt IS-kurvan åt vänster. BNP minskar och räntan blir lägre än världsmarknadsräntan. Efterfrågan på Svedalas värdepapper minskar, varvid efterfrågan på Svedalas valuta minskar samtidigt som utbudet ökar. Valutan deprecieras varvid nettoexporten ökar. IS-kurvan skiftar därmed tillbaka till sitt ursprungsläge. Fallet i investeringarna har således ingen effekt på BNP. Se vidare föreläsningssanteckningarna som hör till kapitel 16 samt F&J s. 318. För full poäng ska alla figurer, kurvor och steg vara tydligt och korrekt förklarade.

2.c BNP skulle minska, då den första nedgången i Svedalas ränta även, till viss del, skulle pressa ned världsmarknadsräntan. Detta då Svedala är en stor ekonomi som märkbart påverkar den totala aktiviteten i hela världen. Minskningen i BNP skulle bli mindre än i en stängd ekonomi, men – således – större än i en liten öppen ekonomi. Se F&J s. 320–321

Fråga 3

(6 p)

Landet Syldavien är en liten öppen ekonomi med fast växelkurs vars industri är beroende av importerad olja. Landet befinner sig för närvarande i fullständig jämvikt enligt MAS-SAS-AD(P)-diagrammet. Antag nu att det sker en kraftig minskning av världsmarknadspriset på olja. Visa och förklara effekterna av detta i var sitt MAS-SAS-AD(P)-diagram under följande två alternativ:

- i) Regeringen för en aktiv stabiliseringspolitik som syftar till att BNP alltid ska vara lika med potentiell BNP.
- ii) Regeringens policy är att inte använda stabiliseringspolitik utan att lita till marknadens självreglering.

Utifrån vad vi har gått igenom på kursen, ange även en för- och nackdel med respektive alternativ.

Facit

3 Detta är exempel på en positiv utbudsschock. Lägre oljepris innebär att företagen begär lägre priser vid varje given BNP-nivå, vilket motsvaras av att SAS-kurvan skiftar nedåt. Prisnivån minskar samt BNP hamnar över den potentiella nivån, dvs. det råder högkonjunktur. Vid kontraktiv finanspolitik, vilket är det som kan användas vid fast växelkurs, skiftar AD-kurvan åt vänster så att vi åter når potentiell BNP. Om inget görs kommer istället, på medelfristig sikt, lönerna att öka, varvid SAS-kurvan skiftar uppåt till sin ursprungliga nivå. Fördelen med finanspolitik är att vi potentiellt kan nå potentiell BNP snabbt. Nackdelarna är att prisnivån permanent blir lägre samt att olika tidsförskjutningar, ”lags”, innebär att det är osäkert hur kontraktiv den ekonomiska politiken ska vara samt hur lång tid det tar för politiken att få effekt. Det kan även vara svårt att exakt veta hur kraftig högkonjuncturen är pga. svårigheter att mäta potentiell BNP. Fördelen med att inte bedriva någon politik är att vi når den ursprungliga prisnivån. Nackdelen är att anpassningen av lönerna kan ta lång tid. Se F&J s. 334–336 samt föreläsningssanteckningar. För full poäng ska alla figurer, kurvor och steg vara tydligt och korrekt förklarade.

Fråga 4

Vi har under kursens gång diskuterat sambandet mellan räntedifferenser mellan länder, förväntade växelkursförändringar och risk. Detta samband fångas av det så kallade "ränteparitetsvillkoret med deprecieringsförväntningar och riskpremie".

- a. (2 p) Ställ upp ekvationen för detta villkor samt ange vad de ingående variablerna betecknar (eller skriv detta direkt i ekvationen).
- b. (4 p) Förklara den grundläggande ekonomiska logiken bakom villkoret. Observera att du inte ska göra någon exakt matematisk härledning av villkoret, utan endast förklara de ekonomiska samband som gör att de olika variablerna påverkar varandra.

Facit

a. Se FL kap 16 samt s 308–309

b. En förklaring återfinns på s 308–309. På föreläsningen förklarade vi med följande exempel:

Ränteparitet med deprecieringsförväntningar

Exempel: En tysk köper 10 kr för en euro. Investerar i svensk 1-årsobligation. Ränta=10% i både Tyskland och Sverige. Ett år senare kvitterar tysken ut 11 kr. Men kr har deprecierat mot euro, så 1 euro kostar nu 11 kr.

Avkastning i Euro av att investera i Sverige: 0%

Avkastning i Euro av att investera i Tyskland: 10%

→ Krävs en högre ränta i Sverige än Tyskland om marknaden förväntar sig en depreciering av kronan.

e = förväntad depreciering av kronan i procent

$$i = i^* + e \quad \rightarrow \quad i - i^* = e$$

Ränteparitet med deprecieringsförväntningar och riskpremie

e = förväntad depreciering av kronan i procent

$$i = i^* + e + \text{riskpremie}$$

Investerare kräver kompensation för den förväntade deprecieringen

plus andra risker, tex landsspecifika svårigheter att prediktera framtida växelkurser, statsfinansiella problem, risk för statskupper etc.

$$\rightarrow i - i^* = e + \text{riskpremie}$$

Fråga 5

Ge ett kortfattat men ändå klart och koncist svar på följande tre frågor. Använd endast utrymmet under respektive fråga! Använd inga diagram i svaren.

- a. (1 p) Vad menas med deflationsgap?

Facit

Den *ökning* av autonom efterfrågan som krävs för att återföra BNP till dess potentiella nivå. Se F&J s. 275.

- b. (3 p) Förklara vad förekomsten av Ricardiansk ekvivalens innebär för effektiviteten av keynesiansk stabiliseringspolitik.

Facit

Enligt hushållen kommer expansiv finanspolitik som leder till budgetunderskott att i framtiden behöva finansieras, tex. med högre skatter. Hushållen ökar därför sitt sparande idag med lika mycket som de offentliga utgifterna ökar, för att därigenom klara av den framtida finansieringen/återbetalningen. Minskningen av konsumtionen gör därför att finanspolitiken, och därmed keynesiansk stabiliseringspolitik, inte får någon effekt.

Se sid 376.

- c. (4 p) Vad menas när man säger att löften om en viss politik inte är tidskonsistent? Och hur hänger detta problem samman med att Sverige har en oberoende riksbank med låginflationsmål?

Facit

Politiskt löfte som inte är tidskonsistent (dvs. "tidsinkonsistent"): Det finns incitament för politikerna att i framtiden bryta löftet. Löftet är därmed inte trovärdigt. Pga. kortsiktigt samband mellan inflation och arbetslöshet tenderar politikerna att inte vara tidskonsistent; givet låg inflation blir det frestande att öka inflationen för att minska arbetslösheten. Löftet om låg inflation är därför inte trovärdigt, vilket leder till hög inflation. Om en oberoende riksbank som inte behöver bry sig om folkopinionen ger samma löfte blir det mer trovärdigt.

Se F&J s. 375–378 och föreläsningssanteckningar.